

nandi, ut eximat se a jejunio. Sed nos tantò potius, juxta sententiam quam mox suprà secuti sumus, omnino primam sententiam sequimur; vide l. 3. n. 1045.

Peccat verò contra præcepta naturalia, vel Divina, qui prævidens, se hominem occisum in ebrietate, ab ebrietate non abstinet; vel qui non procurat absolutionem excommunicationis tempore Paschali; tunc enim urget gravius præceptum radicaliter divinum Communionis. Sic etiam peccat, qui se inebriat, vel somno se tradit tempore audiendi Sacrum, vel recitandi Officium, quia illa præcepta tunc jam eum obligant, neque per eas actiones a præcepto extrahitur. Ità *Salm. ib. n. 162. cum communi*.

CAPUT II.

DE SUBJECTO, CUI DATUR PRÆCEPTUM.

DUBIUM I.

Quæ personæ Præceptis obligentur?

153. An ad Leges obligentur ebrii, infideles, ignorantes, etc.? — **154.** An Legislator teneatur ad Legem? — **155.** Quando pueri obligentur ad Leges Ecclesiasticas?

155. — « RESP. Soli subditi ratione utentes obligantur, ità ut eorum transgressione peccent. Quod addo propter ebrios, et ad tempus amentes, qui, etsi verè ius obligentur, corum tamen violatione non peccant, defectu advertentiae rationis, et consensus. Pars prior est communis, et certa *Fil. t. 21. cap. 11. q. 10. Bon. p. 6, etc. Laym. l. 1. tr. 4. c. 10.* Posterior est corundem. Cujus ratio est, tum quia præceptum, cum sit directivum, superponit usum rationis: tum quia obedientia tantum est eorum, qui ratione, et voluntate utantur. Nequè aliæ transgressio ad culpam imputari posset. »

Pro majori claritate notanda est regula, aliud est ad Legem non teneri; sicut non tenentur ad Leges ecclesiasticas Infideles, pueri, amentes. Aliud a lege excusari, sicut excusantur ebrii, ignorantes, dormientes. Hinc est peccatum præbere carnes in die vetito secundis, non verò primis. Sicut etiam peccatum est incitare omnes istos ad aliquid malum jure naturæ.

Unde resolves hos casus.

154. — « 1. Legislator non tenetur suis legibus, ut sic, quoad vim coactivam, et poenam, sive directè: indirectè tamen, et quoad vim directivam, et ex æquitate quādam tenetur se, tanquam caput, membris conformare. Ità *S. Th. q. 96. a 5. ad 3. Sylo. Suar. Bon. Laym. lib. 1. c. 4. c. 9. contra Azor.* Tenetur etiam in contractibus cum reliquis pari conditione uti. Vide *Fill. t. 21. c. 5.*

Ità ex communi *Salm. d. cap. 3. n. 37.* Num autem Legislator teneatur ad suam Legem sub gravi, vel levi? Alii dicunt sub gravi, sicut Lex alios obligat, ut *Sot. Laym. Vasq. etc. ap. Salm. ib. n. 38.* Sed probabile est, præciso scandalo, tantum teneri sub levi: quia tantum ex honestate obligatur ad legem: Ità *Salm. ib. n. 42. cum Less. Azor. Bon. Pal. etc.* Limitatur tamen, si Lex lata sit de taxatione pretii, vel de irritatione contractus; tali legi enim tenetur stare etiam princeps ad servandam æqualitatem. *V. Salm. ib. n. 43 et 44.*

« 2. Infideles non baptizati, etiam Catechumeni, non obligantur præceptis Ecclesiæ, obligantur tamen hæretici, et alii, qui per Baptismum Ecclesiæ semel sunt subjecti.

155. — « 3. Etsi pueri ratione utentes legibus iis Ecclesiæ, quarum materia eorum ætati est conveniens, v. gr. Confessio- nis annuae, secundum *Naorr. Henr. et Azor.* item abstinen- tie a carnibus, auditionis Sacri, secundum *Sanch.* etc. obli- gentur quoad culpam; non tamen quoad poenas ordinarias, nisi sint puberes, quales sunt masculi anno 14, puellæ 12 absoluto. Ità *Sotus, Vasq. de Penit. q. 90. v. n. 2. Sa, v. Cen- sura.* »

Quæritur, an pueri statim ac pervenerint ad usum rationis teneantur ad Leges Ecclesiasticas audiendi Sacrum, abstinendi a carnibus, vel lacticiniis, et confitendi? Affirmant *Sanch. Dec. l. 1. c. 12. n. 6. Laym. c. 10. n. 4. et Salm. de Leg. c. 3. n. 52. cum Pal. Bon. Salas, etc.* Atque peccare dicunt Parentes, qui negligunt impletionem ipsorum. Et regulariter aiunt hunc usum rationis judicandum advenire, expleto septennio. Admittunt tamen, pueros antè pubertatem non obligari ad poenas *ib. n. 50. in fine;* nec ad Communionem antè decennium, nisi in articulo mortis, si sit usus rationis; ut *Salm. de Euch. c. 7. a. n. 15.* Negant verò *S. Anton. Sot. Sa, Henr. March. ap. Salm. n. 51.* dicentes non teneri statim, sed post aliquod tempus. Hoc tempus, *Sa* ait, esse tempus pubertatis: *Sotus* verò et *S. Anton.* dicent saltem esse decimum annum vel nonum cum dimidio in fœminis. Sed haec opinio meritò rejicitur communiter, ut ait *Croix l. 3. p. n. 615.* An verò obligentur pueri, qui antè septennium pervenerint ad usum rationis? Negant *Diana, Sanch. Burgh. ap. Croix l. 1. n. 676.* qui probabile putat, quia leges positivæ attendunt tantum ad ea quæ communiter contingunt. Sed probabilius *Bosco ibid.* affirmat teneri. Vide dicenda *lib. 3. n. 270 et 1012.*

« 4. Infantibus non baptizatis, et perpetuo amentibus licetè dantur carnes diebus vetitis, et impontunt opera servilia festis; non tamen ebrii, cum legi maneant subjecti; uti nec licetè irritantur amentes ad blasphemandum, lædendum, etc. eo quod talis actus tribueretur principali agenti, qui alterius operâ ute retur, quasi instrumento, ut *Laym. l. 1. t. 4. c. 10. Bon. p. 6. et Sanch. 1. Moral. c. 12.* »

DUBIUM II.

**An Peregrini teneantur Legibus suis domicilii,
dum ab eo absunt**

156. An Peregrinus teneatur ad Leges ubi est? — 157. An teneatur ad Leges Patriæ? Deinde ponuntur resolutiones plurium casuum. — 158. An peregrini possint dispensari ab Episcopo loci in legibus, et in votis? (V, Not. VI, pag. 234.)

156. — « SUPPONO I. Præceptum aliud esse locale, quod sci-
licet certo tantum in loco, urbe v. gr. vel parochiâ obligat;
» aliud universale, seu juris communis, quod totam ferè Eccle-
» siam obligat.

« Suppono II. Peregrinos propriè dici coa. qui aliquo veniunt
» animo non manendi, sed tantum subsistendi, per aliquot dies,
» vel ad summum per minorem anni partem, ut mercatores,
» viatores, non autem studiosi, neque ancillæ, quæ veniunt ad
» serviendum.

« Respondeo non obligari. Ità Nao. Sanch. Less. l. 4. c. 2.
» dub. 8. Ratio, quia præcepta localia per se et directè respiciunt
» territorium, eique sunt affixa; atque adeò non obligant, nisi
» existentes intrâ illud. Lex enim itâ fertur; v. gr. Festum illud
» tali loco celebretur: ideò hîc valet illud: *Si fueris Ro-*
» *mæ, etc. Addit Laym. c. præceptum locale exprimare etiâm intrâ*
» *proprium territorium in loco exempto quod is æquiparetur*
» *loco sito extrâ territorium.* »

Hic refert antè omnia distinguere domicilium a quasi domicilio. Verum domicilium acquirit, qui habitat alicubi, animo ibi
perpetuo manendi, ut communiter docet Bonac. de Leg. D. 1.
q. 1. p. 7. n. 39. Roncag. eod. tit. c. 1. p. 3. pag. 44. et Salm.
tr. 8. c. 4. n. 48. cum Palao, Trull. Dicast. et aliis passim, ex
l. 2. C. Ubi Senatores, et l. Heres absens §. Proinde, ff. de Judic.
I. Censetur autem hujusmodi animum habere, qui habitat alicubi per decennium, non significatâ voluntate recedendi, vel qui
majorem partem bonorum ibi asportaverit, aut domum emerit,
aut ædificaverit, ut habetur in Bullâ Speculatorum relata T. 2.
l. 6. n. 770 ad n. V, vel qui saltem expressis verbis (ut addunt
Salm. n. 49.) voluntatem ibi perpetuo manendi expresse signi-
ficaverit. Ille autem acquirit quasi domicilium qui manet in ali-
quo loco per majorem anni partem, ut dicunt Sylvest. v. Domi-
cillum, n. 2. et Sanch. de Matr. l. 3. D. 18. n. 9. vel qui ibi mor-
ratur per aliquod notabile tempus cum animo ibi manendi majori
parte anni, ut rectè aiunt Roncaglia loc. cit. Laym. l. 1. tr. 4.
c. 12. n. 1. v. Quæres, cum Navarro, et N. SS. P. Benedictio XIV,
Notif. 33. n. 6. utque eruitur ex citatâ l. Heres, etc. His positis,
dubitatur 1. an, ut quis teneatur legibus loci ubi est, requiratur,
ut ibi verum domicilium contraxerit. Affirmant Glossa in c. Quæ-

contrâ Dist. 8. Aut peregrini, et alii, apud Sanch. loc. cit. n. 8.
Quia advena (ut aiunt) donec non acquirat verum domicilium,
saltem per animum ibi perpetuò manendi, non fit subditus illius
loci. Sed communis sententia tenenda docet sufficere, quod is
contraxerit ibi quasi domicilium: Itâ Suarez tom. 1. de Relig.
c. 14. n. 5. et l. 3. de Leg. c. 33. n. 3 (qui oppositam putat non esse
practicę probabilem) Sanch. loc. cit. n. 9. Salmant. de Legib.
c. 3. n. 55. et Laym. dicto. c. 12. n. 1. cum S. Antonin. Palud.
Sylvest. Rosella, etc. Ratio, quia tales peregrini jam subjiciuntur
jurisdictioni Superiorum illius loci, ergò etiâm legibus tenentur;
et tenentur a prima die, quâ illic pervenient animo habitandi per
majorem anni partem, ut recte notat Sanch. dicto n. 9. cum
Sylvest. Palud. Rosella, etc.

Dubitatur 2. an si quis in aliquo loco ad breve tempus more-
tur, teneatur leges illius servare? Prima sententia affirnat; et
hanc tenent Pontius de Matr. l. 5. c. 7. §. 1. n. 6. Suarez de
Leg. l. 3. c. 33. et l. 1. de Rel. c. 14. a. n. 9. Salas de Leg.
D. 16. Sect. 4. concl. 4. Tapia l. 4. q. 16. art. 3. n. 2. et Covarr.
Gordon. Henr. etc. apud Salm. de Leg. c. 3. n. 56. et alii plures
apud Sanch. de Matr. l. 3. D. 18. n. 4. et in Dec. l. 1. c. 12.
n. 3. qui vocat valde probabilem, sicut etiâm putant Salm. loc.
cit. n. 58. Probant 1. ex c. Illa, Dist. 20. ubi refertur illud celebre D. Ambrosii: Cum Romam venio, Sabbathum jejuno; cum
Mediolani sum, non jejuno; sic et tu ad quamcumque Ecclesiam
veneris, ejus morem serva; si cuiquam non vis esse scandalo, nec
quemquam tibi. Probant 2. ratione, tum quia, qui sentit com-
modum, debet sentire et incommodum, sicut enim talis advena
deobligatur legibus patriæ a quâ abest, itâ æquum est eum obli-
gari legibus loci ubi moratur, et hoc modo advena verè fit sub-
ditus superioris loci, quamvis brevi ibi sit; tum quia expedit ad
pacem publicam servandam, et ad scandalum vitandum, ut omnes
servent leges loci ubi reperiuntur, ut colligitur ex relatâ doctrinâ
D. Ambrosii; et saltem ratione dicti scandali vitandi, ut ait Suarez,
Episcopus loci jurisdictionem habet in peregrinos; eadem
enim jurisdiction, quæ ipsi competit super oves suas, ut eas bene
regerre possit, competit etiâm super advenas, ne scandalum ovi-
bus præbeant, leges loci non servando. Plures alias rationes pro
hâc sententiâ adducit Suarez. Fatentur tamen AA. citati, non
satis esse solum transitum ad hanc obligationem contrahendam;
etenim (apud Sanch. Dec. l. 1. c. 12. n. 37.) Emmanuël Sa dicit
teneri peregrinum, sit maneat illâ die quâ pervenit Leonardus, si
integra die: Sayrus, si illuc accedat multo spatio antè prandium,
et totâ die ibi quiescat. Sed melius videtur distinguere Suarez
dicto c. 13. ex n. 8. dicens, quod, si quis venit ad locum desti-
natum ut terminum viæ, teneatur ejus legibus, licet parùm ibi
adsit; secùs si ibi sit in via, sive per transitum ad alium locum;
tunc enim, si præceptum sit affirmativum, puta audiendi Sa-
crum, non tenetur, quia tale præceptum obligat existentes, quales
non sunt itinerantes; tenetur vero, si præceptum sit negativum,

nempè abstinendi a carnisbus, vel ab opere servili, etiam si ibi moratur ad horam, quia præceptum negativum, cum obliget pro semper, habet tractum successivum per totum diem.

Hæc sententia est satis probabilis, sed probabilior videtur secunda, quæ dicit, advenam non teneri legibus loci, ubi non moratur, nec intendit morari per majorem anni partem; hanc tenent *Sanch. locis cit. de Matr. n. 6. et in Dec. n. 38. cum pluribus aliis, Bonac. de Legib. D. 1. q. 1. p. 6. n. 7. et 43. S. Anton. p. 2. tit. 6 c. 2. §. 2. Azor. tom. 1. D. 5. c. 11. q. 2. Tolet. l. 6. c. 5. n. ult. Laym. l. 1. tr. 4. c. 12. n. 4. cum Sylvest. Ang. et Medina, item Sayr. Diana, Granado et alii apud Salm. dicto c. 3. n. 58. qui hanc non minus probabilem vocant. Ratio, tum quia leges non obligant nisi subditos, quales non sunt peregrini, cum ipsi ob brevem illam moram minimè subjiciuntur jurisdictioni Superioris loci, ut habetur ex pluribus citata *I. Heres absens*, tum quia non dicitur moraliter commorari in aliquo loco, qui ibi non manet, nec animum manendi habet per majorem partem anni. Ad textum autem D. Ambrosii respondet *1.* illum procedere tantum ubi vitandum est scandalum. Respondet *2.* S. Doctorum loqui ibi de lege communis servandi jejunii, quod Mediolani non servatur in primis quatuor diebus Quadragesimæ; sed lex communis utique servanda est a peregrinis, quando absunt a patriâ, ubi lex illa non servatur, ut ex communis sententiæ docent *Suarez. cit. c. 14. n. 27. et Laym. loc. cit. n. 3. cum Medina, et Henrig. Quamvis tamen Laym. non improbat oppositam Sanchezii, qui de Matr. loc. cit. n. 7. ait cives mox in patriam redituros, per fictionem juris pro præsentibus haberi.**

Limitatur verò hæc secunda sententia *1.* in Legibus de jure communis, vel circâ solemnitates contractum, aut circâ commoda ipsius loci, v. g. de non extrahendo triticum, arma, etc. *2.* Limitatur si eadem Leges vigeant in patriâ peregrini, licet *Sanctius cum Dian.* huic contradicat. *3.* Limitatur, si peregrinus ibi delinquat contrâ jus commune; tunc enim fit subditus ratione delicti, ex c. *Finali, de Foro compet.* Vide *Salm. n. 59 et 60 et ut Sanch. Dec. loc. n. 36.*

137. — Non tenentur autem absentes ad Leges Patriæ, ut communissimum est ex c. *Ut animalarum, de Const. in 6.* etiamsi Lex sit de jure communis; quando peregrinus est in loco, ubi illa abrogata est. *Salm. c. 3. n. 6. 2. cum Pal. Less. etc.* Et hoc etiamsi discederet a Patriâ ad eximendum se a Lege. *Salm. num. 63. cum Pal. Bon. Sanch. etc.* (Hinc docet ibi *Palaus cum Basilio*, posse peregrinum, qui nolit confiteri peccata reservata proprio Parochio, alio discedere, ut ab alio absolvatur; quia tunc utitur jure suo. Sed de hoc vide dicenda *De Pœnit.* l. 6. n. 589.) Et hoc etiam valet, si ille maneat in suâ Patriâ, sed in loco exempto, ut tenent *Salm. de Leg. d. c. 3. n. 64. cum Laym. Bon. Pal. Salas. Diana. Tap.* An verò pro locis exemptis intelligentur etiam Conventus Regularium? Negant *Suar. Con. apud Salm. de Cens. c. 1. n. 114.* Sed dicunt intelligi tantum Oppida, et Ecclesias intrâ Diœ-

cesim, siue tamen jurisdictioni subjectas. Sed affirmant *Salm. ibid. n. 114. cum Avil. Henr. Sayr. Candid. et Dian.* et id confirmat de Leg. d. c. 3. n. 74. in fine. Quia tam loca, quam personas Tridentinum exemptas appellat *Sess. 14. c. 5. de Ref. in fin.* Et valde probabile est. Vide etiam *l. 7. de Censur. n. 24.*

Ex quibus resolves hos Casus:

« *1.* Si Episcopus sub poenâ excommunicationis vetet lusum a leæ, non obligantur Clerici ludeñtes in loco exempto a jurisdictione Episcopi. *Bon. part. 6. Laym. c. 11. n. 5.*

» *2.* Si quis die jejunii, aut festo sit in loco alio, non sui teritorii, aut exempto, ubi nunc non est jejuniū, aut festum; potest ibi comedere, exercere servilia. *Laym. loc. cit. c. 11. Bonac.*

» *3.* Idem etiam habet locum in præceptis juris communis, si in loco isto sint usu abrogata, vel non recepta, vel habeatur privilegium. Quarè potes v. gr. Mediolani primis quatuor diebus Quadragesimæ vesci carnisbus, cum id ibi liceat. Item in Belgio sabbatis intrâ Nativitatem, et Purificationem vesci carnisbus: Item in loco, ubi Tridentinum non est receptum, valide (etsi non licite) inire matrimonium clandestinum. *Suar. Sanch. l. 1. c. 12. Less. etc.*

» *4.* Potest quis discedens manè ex oppido, ubi non est jejunium, vesci carnisbus, etsi meridiè redditurus sit domum, ubi est jejuniū; nec tunc, ubi domum venerit, tenebitur ad servandum jejuniū istâ die, cum illud jam violaverit, ideoquè servare non possit; tenebitur tamen domi ad abstinentiam a carnisbus, cum illa adhuc possit ibi servari, eo quod sit divisa. Vide *Sanch. l. c. 2. d. 8.*

» *5.* Si quis abiturus est loco, ubi est jejuniū, sciatque certò præventurum vesperi ad locum ubi non sit jejuniū, tunc etsi non possit ibi vesci carnisbus, undè abit (cum ista abstinentia sit dividua); potest tamen ibi manè jentare, et meridiè prandere, ut contrâ quosdam docent *Less. et Sanch. suprà.*

» *6.* Probabile etiam est et in conscientiâ securum, quod docet *Sanch. l. 3. de Matrim. d. 18. et 1. mor. c. 12.* contrâ *Navarrum,* peregrinos, antequam excedant proprio territorio, non teneri implere præcepta, quæ ibi deprehendunt, v. gr. non teneri eum mane audire Sacrum die festo, qui ante prandium venturus sit alio, ubi non sit festum; quia si mansisset in loco, ubi præceptum obligabat, poterat differre ad id tempus; quando autem pervenit ad alium locum, desinit obligari. Nec obstat, quod prævidens impedimentum teneatur prævenire; quia id tunc tantum verum est, quando, manente vi præcepti, quis est impediens; Itc autem ab obligatione præcepti absolvitur,

» *(Ita etiam Salm. d. c. 3. n. 67. cum Pal. *Tapia. Salas, etc.* Secis tamen esset, si ibi unum illud Sacrum diceretur, quia tene-*

» retur audire, antequam discederet, non teneretur autem expec-
» tare. Salm. n. 66.) *. Contraria tamen sententia, tanquam
» magis pia, suaderi potest, nisi quid obstet. Sanch. l. 1. moral.
» c. 12. et l. 3. de matrim. dub. 8. n. 21. »

133. — Hic magna questio occurrit disceptanda, an peregrini possint dispensari ab Episcopo loci ubi sunt, tam in Legibus communibus (puta jejunii, vel abstinentiae ab opere servili), quam in votis, et juramentis? Adsunt quatuor sententiae. Prima, quam tenent Pontius de Matr. l. 8. c. 4. n. 7. Joseph. de Januar. vide in tract. de Leg. et cui adhaeret Tanner apud Croix l. 6. p. 3. n. 754. probabilemque meritò putat Palaus de Leg. tr. 3. D. 6. §. 2. n. 5. affirmat universè tam pro Legibus, quam pro votis. Ratio, quia peregrinus per illum accessum, quamvis unius diei, fit vere subditus Superioris loci, ubi reperitur, ut dicunt Suar. Salas, ac Pontius, cum Palao de Leg. D. 1. p. 24. p. §. 3. n. 12. Vide dicta n. 156. et dicenda l. 3. n. 332. in fin. An autem. Quamobrem sicut peregrinus tenetur ad leges loci illius, ita æquum est, ut gaudeat etiam privilegiis. Secunda sententia prorsus opposita, quam tenent Sykest. Abb. Tab. Ang. apud Pal. de Leg. D. 6. §. 2. n. 5. item Palud. Med. Led. Hostiens apud Suar. de Rel. l. c. 2. c. 14. dicit, quod peregrinus quoad usque acquirat alicubi verum domicilium (id est per annum perpetuum ibi manendi), numquam subditus est censensus, et ideo nec tenetur ad Leges loci, nec potest dispensari in Legibus communibus nequè in votis aut juramentis ab illius Episcopo. Ad confirmationem hujus sententiae Farinacc. et Garz. apud Pal. n. 7. afferunt quamdam Declarationem S. C. Concilii approbatam a Gregor. XIII, ubi dictum fuit, posse peregrinum recipere beneficium absolutionis a peccatis in loco ubi est, sed non posse dispensari ab Episcopo illius. Sed Mazzot. de Legib. D. 4. q. 1. c. 3. dicit, hanc Declarationem non constare authenticæ; saltem, ut infra videbimus in quartâ sententiâ, communiter illa non fuit recepta. Tantò magis, quia Henrig. l. 14. de Irreg. c. 18. §. 2. asserta iam diversam Declarationem S. Pii V ubi Pontifex declaravit, Episcopum loci bene posse dispensare in votis Scholasticorum Salinanticæ commorantium. Hanc secundam sententiam etiam putant probabilem Pal. n. 5. Attamen Suar. loc. cit. improbabilem eam putat, quod eximendum peregrinum a servandis legibus loci, si ibi maneat majori parte anni. Tertia sententia, quam tenent Pol. dict. D. 6. n. 5 et 6. cum Navar. et Menoch. qui plures alios refert, censem peregrinum adhuc transeuntem, bene posse dispensari ab Ordinario loci in legibus etiam communibus, quia ipse quoad leges bene subditur jurisdictioni illius Superioris; non autem quoad vota et juramenta, quia haec jurisdictione pendet a consuetudine, et a conniventia Episcoporum, quae non habentur pro hujusmodi dispensationibus, prout alias habentur pro absolutione peccatorum, et censurarum eis annexarum. Quartâ sententia communissima, ut ait Croix l. 6. p. 3. n. 721. et communiter re-

cepta, ut asserunt Salm. de Leg. c. 3. n. 55. cui subscribimus, tenet posse peregrinum dispensari ab Episcopo loci. non solùm in legibus, sed etiàm in votis, et juramentis, modò ibi sit animo permanendi per majorem anni partem. Ratio, quia ex illâ diuturnâ habitatione contrahitur quasi domicilium, ut probant Abbas, et Innoc. Quapropter tunc peregrinus dispensatur non jam ratione consuetudinis, et conniventiae sui proprii Superioris, sed ex propriâ auctoritate Ordinarii loci, cui peregrinus per illud quasi domicilium tunc vere subditur. Ita Sanch. de Matr. l. 3. D. 23. n. 12 et 13. cum Henr. Ang. Arag., etc. Less. l. c. 40. n. 122. Croix loc. cit. cum Laym. Salm. loc. cit. Sporer de Leg. c. 1. n. 254. cum Suar. et Manuel. apud Pal. loc. cit. n. 3. Et idem sentit Sanch. loc. cit. cum Henr. et Man. quoad dispensationem facultatum concessarum Episcopis a Tridentino in cap. Liceat. Atque idem quoad conferenda omnia Sacra menta, præter Ordinem, ut dicunt etiàm Croix cum Laym. et Salm. ll. cc. Circà verò Matrimonium, vide l. 6. n. 1083.

DUBIUM III.

An Peregrini, et vagi teneantur præceptis locorum,
in quibus morantur.

139. — « RESP. Regulariter non tenentur præceptis speciæ libus illorum locorum. Ita Laym. Sanch. Azor. Koninch. Less. Reginald. Fill. contrâ Navar. Suar. Sa, etc. Et quoad vagos etiam * (ut cum Busemb. tenent Less. Laym. Sayr. etc. apud Salm. qui contradicunt c. 3. n. 69. in fine) *, contrâ Bonac. et Sanch. Ratio est, quia non potest dari ulla ratio hujus oblicationis, cum illi non sint subditi vel locis, vel Superioribus, quorum tales leges fuerunt; ideoque sint extrâ eorum jurisdictionem. Nec obstat 1. eos nullius partialium locorum statutis, sed solo jure communi teneri; quia id non est absurdum. Nec 2. quod vagi, ob delicta admissa, puniri possint: hoc enim consuetudo recepit, ne scelerâ maneant impunita.

140. — « Dixi 1. regulariter, quia tenentur quibusdam legibus, maximè quarum violatio cederet in damnum et injuriam illius loci, in quo morantur; ut etiàm iis, quae sunt de contractibus celebrandis.

Unde resolves hos Casus:

“ 1. Tales non tenentur audire Missam, et possunt opera servilia exercere die istic festo: non tenentur jejunare, nec abstinere a carnibus, quando istic est jejunium, et domi sue non est. Intellige utrumque, secluso scandalo, propter quod Episcopus loci punire posset. Laym. loc. cit. t. 4. c. 4. c. 12. n. 4.

“ 2. Peregrinis non licet frumenta evehere vel vendere supra pretium ibi statutum, noctu arma ferre, etc. si talia ibi prohibita sunt. Panorm. Regin. Sanch. n. 36.

Dixi 2. « præceptis specialibus; quia si domi tuæ consuetudine derogatum sit alicui præcepto juris communis, et aliò venias, ubi illud viget, eodum obligaberis. Ratio est, quia lex juris communis est universalis, et obligat omnes sine ordine ad locum. Laym. c. 12. n. 3.

Unde resolvitur hic Casus :

« Belga aliquis veniens Coloniam, v. gr. tenetur istic sabbatis inter Nativitatem Christi, et Purificationem abstinere a carnis, quia privilegium ejus comedendi tunc carnes non est personale, sed locale : ideoque exipiat extra locum. Laym. loc. cit.

DUBIUM IV.

An Peregrini teneantur præceptis juris communis, si non sint in usu in loco, ubi morantur?

161. — « RESP. Non teneri. Ratio est, quia tunc valet privilegium locale, quo frui possunt omnes, qui in loco morantur. Ita Sanchez 2. mor. c. 12. Suar. Laym. etc.

Unde resolvuntur sequentes Casus :

« 2. Si Germanus per Hispaniam transeat, potest sabbatis vesci intestinis animalium. Idem si per Belgum, aut Mediolanum iter habeat, potest inter Nativitatem Christi, et Purificationem, in Belgio sabbatis, Mediolani verò quatuor primis diebus Quadragesimæ carnibus vesci. Sanch. Suar. Bon. p. 6. n. 61.

« 2. Si quis ex Diœcesi Catholica, v. g. Hildesio, ubi vetus Calendarium adhuc est in usu, veniat in aliam, ubi novum est receptum, v. g. Monasterium, potest, si ibi Quadragesima præteriit, carnibus vesci, ut docet Sanch. loc. cit. Salas n. 69. Bon. n. 49. Less. l. 4. c. 2. d. 8. qui tamen contraria sententiam suadet in praxi, licet hæc tula sit, ut etiam docet Laym.

« Addidi ex Diœcesi Catholica : quia si Catholicus veniat in terras hæreticorum, ubi alii Catholicæ non sunt, tenetur ibi servare novum Calendarium ad vitandum scandalum, et contemptum Ecclesiæ Catholicæ. Vide Laym. l. 1. tom. 4. c. 11. n. 8. »

CAPUT III.

DE MODO, QUO OBSERVANDA SUNT PRÆCEPTA.

DUBIUM I.

An debeant impleri ex charitate?

162. — « RESP. Possunt impleri sine charitate, nisi hanc in substantia includant, v. g. præceptum dilectionis Dei. Ratio est, quia tantum præcipitur substantia actus inclusi in præcepto, v. gr. ut honorentur parentes; non autem finis, aut modus præcepti, ut docet S. Th. 1. 2. q. 100. art. 10. Interim certum est, requiri charitatem in operante, ut impletio præcepti sit meritoria, juxta illud 1. Cor. 13. Si linguis hominum loquar, etc. S. Th. Suar. Sanch.

Unde resolvuntur sequentes Casus :

« 1. Si quis jejunet, vel intersit Sacro ob vanam gloriam, vel etiā ut furetur, potest nihilominus implere præceptum, etiam per actum ex circumstantiis peccaminosum, quia implet substantiam illius præcepti, licet peccet contrà aliud, cui finis ille malus opponitur, ut docet Sanch. 1. mor. c. 14. Laym. l. 1. t. 4. n. 6. Card. de Lugo disp. 22. sect. 2. n. 23. * (Cum Salm. de Leg. cap. 2. num. 147 et 148.)

« 2. Simili ratione impletur votum, juramentum Deo factum, poenitentia Sacramentalis, licet actus ipse sit peccatum, ibid ll. cc. * (Nota tamen h̄c prop. damn. ab Alex VII. n. 14. : Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.)*

DUBIUM II.

An ad impletionem præceptorum requiratur intentio iis satisfaciendi?

163. — « RESP. Quod non * (Requiritur tamen intentio faciendo illud quod est præceptum, ut Salm. c. 2. n. 139. cum Bus. infrâ Dub. IV.) * Ita sentit Sanch. Vasq. 1. 2. q. 100. art. 9. et alii communiter. Ratio est, quia lex tantum præcipit liberam operis externi executionem, v. g. auditionem Sacri, non autem, ut alio peculiari actu quis velit, vel intendat præcepto satisfacere, sive, ut alii loquuntur, præcepta non obligant ad obedientiam formalem, hoc est, ut illud fiat, quia præcipitur, sed tantum ad materialem, sive, ut fiat, quod præcipitur. Vid. infr. l. 3. tr. 3. c. 1. dub. 3.